

ВТІЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ТРАДИЦІЙ У ФОРТЕПІАННІЙ ТВОРЧОСТІ Д.ЗАДОРА

Вікторія Мухіна,

У курс, музичний факультет.

Науковий керівник – Таран І.М.,

кандидат педагогічних наук, доцент.

Д.Задор – видатний закарпатський композитор, талановитий піаніст, педагог, хоровий диригент, науковець–теоретик, невтомний збирач народного фольклору, основоположник закарпатської музичної школи. Як композитор, він став виразником своєрідності закарпатських національних музичних традицій у поєднанні з професіоналізмом європейської школи. Використання стилістики національного мелосу в оригінальних творах становить одну з найсуттєвіших рис композиторського стилю Д.Задора.

Фортепіанна творчість Д.Задора є невід'ємною частиною його багатогранної спадщини і яскравим прикладом глибокого проникнення композитора у сферу національних традицій Закарпатського регіону. Серед творчого доробку митця відомі такі фортепіанні твори: “Закарпатська сюїта” для фортепіано з оркестром (1949), “Етюд” с–moll (1952), “Соната” h–moll (1960) та “Концерт для фортепіано з оркестром” (1966). Є деякі відомості про ще два фортепіанні твори Д.Задора. Припущення щодо існування одного з них під назвою “Парафрази на теми з опери С.Гулака-Артемівського “Запорожець за Дунаєм” (1960) висловлює дослідник творчості композитора Я.Рак [1]. Згадку про інший твір – “Закарпатську рапсодію” знаходимо у “Заметках о музикальній жизни Закарпатья” В.Гошовського [2], але більше ніяких відомостей про ці твори автором не знайдено.

З двох видів перетворення національних традицій в професійній музичній творчості (підсвідомого, тобто стихійного, і свідомого – цілеспрямованого) фортепіанну спадщину композитора характеризують обидва: композитор підсвідомо вбирає інтонації національної музики у власну лексику і свідомо використовує цитати чи імітування зразків народної творчості.

В творах спостерігається розчинення фольклорного “тексту” в авторському “контексті” [3], що є ознакою опосередкованого типу взаємозв'язків елементів у системі “композитор–фольклор”. Цей вид взаємодії при свідомому типі звертання до національних традицій є основою національного стилеутворення Д.Задора. Два види взаємодії конкретизуються в стилі Д.Задора в таких формах, як цитування, стилізація і використання “зовнішніх ознак” національних традицій у вигляді характерних ритмоінтонацій та зворотів без опори на конкретні жанри народної музики.

Провідним принципом Д.Задора у зверненні до національних традицій є гносеологічний, тобто пізнавальний принцип, характерний для творчості

композиторів, які прагнуть побачити життя народу його очима, зрозуміти дійсність, як її розуміє народ. Цей процес спрямований на ретельне вивчення національних музичних традицій і їх “натуральне” втілення в професійній музиці, що зумовлює широке використання фольклорно-цитатних конструкцій, що стає важливим інтонаційно образним засобом вираження національної своєрідності стилю Д.Задора в цілому і в фортепіанній творчості зокрема.

1. Рак Я. Творчий портрет Децидерія Євгеновича Задора: монографічний нарис. – Ужгород: Закарпаття, 1997. – С.10.
2. Гошовський В. Заметки о музыкальной жизни Закарпатья // Украинская советская музыка. Статьи. – К.: Сов. композитор, 1960. – С.170.
- 3: Ніколаєва Л. Народні джерела в професійній творчості. // Музика. – 1981 – № 5. – С. 2-4.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО БАЯННО-АКОРДЕОННОГО МИСТЕЦТВА

Лілія Остропольська,
V курс, музичний факультет.
Науковий керівник – *Дутчак В.Г.,*
кандидат мистецтвознавства, доцент.

Сучасне українське академічне баянно-акордеонне мистецтво є важливою складовою частиною музичної культури України, займає провідні позиції серед багатьох країн світу в створенні теорії формування виконавської майстерності, що засвідчують успішні виступи на світових сценах визначних солістів та ансамблів. Як й інші види мистецтва, воно постійно відчуває вплив новітніх тенденцій української музики, паралельно розвиваючи традиційно властиву йому фольклорну самобутність.

Баянно-акордеонне виконавство останніх десятиріч відіграє активну соціокультурну роль, що відобразилося у високій адаптивності інструментів, що його репрезентують, – як традиційно вважалося “народних” інструментів, до класично-академічного інструменталізму. Переконливим свідченням цього стала композиторська творчість, а саме сучасні твори В.Власова, К.Щепколенко, О.Наконечного, О.Грінберга, В.Підгорного, О.Скрипника, М.Чемберджі, В.Стеценка, А.Загайкевич, Л.Самодасвої, О.Щетинського, Ю.Алжнева та ін. [1]. Їх нетрадиційний підхід до створення оригінального ансамблевого і сольного репертуару яскраво проявився у поєднанні сучасного багатотембрового готово-виборного баяна-акордеона з класичними інструментами: струнно-смичковими, фортепіано, органом, гітарою, флейтою; у використанні нової образно-виразової тематики, порівняно складніших формотворчих принципів, модерних ладо-гармонічних засобів.